تقبل الله

مِنّا وَمِنكم صالحَ الأعمال

ئەحکامێن جەژنێ و سونەتێن وێ

نڤیسینا

محمد بن صالح العثيمين

رحمه الله تعالى

وەرگێران

بابێ عبدالله یێ بەرواری

بسم الله الرحمن الرحيم

ئەحكامێن جەژنێ و سونەتێن وێ

یێ زانایێ فقه زان: شێخ محمد بن صالح العثیمین(رحمه الله)

پەرتۆك : أحكام العيد وسننه

نڤێسینا : الشيخ الفقه: محمدبن صالح العثيمين(رحمه الله)

وەرگێرانا : بابێ عبدالله هوار بەرواری

ناڤێ پەرتۆكێ بكوردی : ئەحكامێن جەژنێ و سونەتێن وێ

ژمارا سپاردنێ : ....

سالا چاپكرنێ : 1441ك – 2020 ز

پێشەكیا وەرگێری

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا ، من يهد الله فلا مضل له ، ومن يضلل فلا هادي له ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله.

ژبەر گرنگی یا ڤی بابەتی گەلەك رابین ئەڤ بابەتە كرن نامەكا سەربەخۆە و بلاڤ كرن ، دبنیات دا ئەڤ بابەتە یا د مجموع فتاوى ورسائل فضيلة الشيخ محمد بن صالح العثيمين (16/216–225) دا هەیی ، و هەر ژ بەر گرنگی یا وێ ئەم رابین ب وەرگێرانا ڤێ ناما بچیك یا كۆ مروڤ تێدا فێری ئەحكام و سونەتێن جەژنێ دبیت ل سەر وی شێوازێ خوەشتڤی یێ مە پێغەمبەرێ خودێ (صلى الله عليه وسلم) ل سەر ، و هەروەسا مروڤ تێدا فێری وان تشتا دبیت ئەو تشتێن دژی رێك و رێبازا راست ، و ل دویماهییێ دوعا ژ خودێ دكم خودێ بكەت میزانیا خێرین شێخێ هێژا شێخ محمد بن صالح العثيمين ی و مە ژی ل خێر و باشیا وێ بێ بەهر نەكەت و فی كاری خالص بخوە بهژمێریت ، و هەروەسا هیڤی ژ خودێ دكەم هەمی موسلمان ژی ژخیر و باشیا وێ بێ بەهر نەبن.

پرسيار/ ئەحكامێن جەژنێ چنە؟ وئەو چ سونەتن د وێ ڕۆژێ دا هەين؟

شێخی بەرسڤ دا ب گوتنا خۆە: خودێ گەلەك ئەحكامێن جورا و جور يێن داناين د ڕۆژا جەژنێ دا ، ژوانا :

1.يا سونەتە تەكبير دان د شەڤا جەژنێ دا ل دەمێ ئاڤا بۆنا ڕۆژێ ژ ڕۆژا دويماهيكێ ل ڕەمەزانێ هەتا پێش نڤێژ(ئيمام) ئامادە دبيت د جهێ نڤێژا جەژنێ دا ، و شێواز و سەروبەرێ تەكبيرا (هوساييە) : الله أكبر الله أكبر، لا إله إلا الله، الله أكبر، الله أكبر ولله الحمد. يان دێ سێ جارا بێژيت : الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر، لا إله إلا الله، الله أكبر، الله أكبر، ولله الحمد. ئەڤە هەمی دڕوستن.

ويا پێدڤی يە مروڤ دەنگێ خۆە ب ڤی زكری بلند بكەت د سيك و مزگەفتان و مالان دا ، و ژن دەنگێ خۆە ب ڤێ چەندێ بلند ناكەن.

2. خوارنا قەسپان ب كت (بخوت) بەری دەركەتنا بۆ جەژنێ ، چنكو پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ڕۆژا جەژنا ڕەمەزانێ نە دەركەت هەتا هندەك قەسپ كۆ ببان كت [1] خواربان ، كۆ ئەو بەس بكەت ل سەر كتا هەر وەكی پێغەمبەری(صلى الله عليه وسلم) وە كری.

3. باشترین جلك بكەتە بەرخۆ ، و ئەڤ چەندە بۆ زەلامانە ، بەلێ پا ژن نابیت جلكێ جوان بكەتە بەر خۆ ل دەمێ دەردكەفیت بۆ جهێ نڤێژا جەژنێ ژبەر گوتنا پێغەمبەری(صلى الله عليه وسلم): «وليخرجن تَفِلات» ڕامان : ((بلا ئەو بجلكێن ئاسایی و بێی كۆ بێهنێت خۆەش لێ بهێن)) جلكێ ئاساینە نە كۆجلكێ بێ ستارە ، و یا حەرامە ل سەر وێ ئەو بێ ستارەی و ب بێهن خۆەشی دەركەفیت .

1 : ئێك یان سێ یان پێنج

4. وهندەك زانايا يا كرى سونەت كۆ مروڤ سەرێ خوە بشۆت بۆ نڤێژا جەژنێ ، چونكو ئەڤ چەندە ياش هندەك سەلەفا(صحابى و تابعى و تابعێن تابعا) هاتى ڤەگوهازتن ، و خوە شيشتن بۆ جەژنێ سونەتە ، هەروەكى بۆ رۆژا ئەينيێ هاتيە دانان ژبەر كوم بينا خەلكى ، ئەگەر مروڤ خوە بشوت دا ئەڤ چەندە گەلەك باشتر بيت .

4. نڤێژا جەژنێ : بێ گومان موسلمان هەمى ئێك دەنگن ل سەر دروستيا نڤێژا جەژنێ ، و هندەك ژ وان دبێژن : سونەتە ، و هندەك ژ وان دبێژن : فەرزو كيفايەتە ، و هندەك ژ وان دبێژن : فەرزو عەينە هەر كەسەكێ نەكەت يێ گونەهكارە ، چنكو بخوە گوتنا پێغەمبەرى (صلى الله عليه وسلم) دكەن بەلگە هەتا فەرمان ل وان كچێن بالغ ئەوێن ب ستارە د مال دا كر و وان ژنێن نە د حەيزێ دا كۆ ئەو ئامادەبن ل جهێ نڤێژا جەژنێ ، ئيللا هندى ئەوێن دكەفن حەيزا دا ئەو خوە دوير بكەن ژ جهێ نڤێژا جەژنێ ، چنكو يا د حەزێ دا ناجێبيت بمينيت د

مزگەفتێ ڤە ، خۆە ئەگەر دڕوست ژی بیت كۆ ئەو ل مزگەفتێ را ببوریت بەلێ

نابیت بمینیت تێدا .

و ئەوا ل نك من یا راست و دڕوست ژ بەلگان كۆ ئەو فەرز و عەینە[2] ، ئەو یا

واجبە ل سەر هەر زەلامەكی كۆ ئەو ئامادەی نڤێژا جەژنێ ببیت ئیللا ئەو تێ

نەبیت عوزرەك هەبیت ، و ئەڤە هەلبژارتنا شێخ ئیسلام ابن تیمیە ، و ئەگەر ژ

دەست مروڤی چوو ل سەر رادبیت چنكو وەكی نڤێژا ئەینێ یە ، نڤێژا ئەینیێ

ئەگەر ژ دەست مروڤی چوو ل سەر رادبیت ، ئەگەر دەم دەمێ گوتارا ئەینیێ بیت

دا بێژین وی كەسێ گوتارا ئەینیی ژ دەست دای نڤێژا نیڤرۆ نەكەت[3] ، بەلێ

دەمێ نڤێژا وی یا ئەینیێ ژ دەست چوو بیت واجبە نڤێژا نیڤرۆ بكەت ، چنكو

---

2 : ل سەر هەمی موسلمانا فەرز و عەینە كرنا نڤێژا جەژنێ یێ نەكەت گونەهـ كارە

3 : ئەگەر ل دەمێ ئەینیێ دا نڤێژا ئەینیێ ژ دەست بچیت نابیت نڤێژا نیڤرۆ بكەت چنكو ل دەمێ ئەینیێ دایە

دەمێ نڤێژا نیڤرۆی یە ، بەلێ نڤێژا جەژنێ وێ چ نڤێژێن فەرز نینن ژبلی نڤێژا جەژنێ نەبیت دەمێ ژ دەست دچیت [4] .

بەلێ بۆچونا هندەك زانایان وەساییە كۆ سونەتە نڤێژا جەژنێ بهێتە قەزا كرن،

ڤێجا ئەگەر هاتی (بۆ) نڤێژا جەژنێ و ئیمام یێ گوتارێ د خوینیت ، دێ نڤێژا جەژنێ ل سەر وی شێوازێ ئیمامی كری كەی ، و دێ د ركعەتا ئێكێ دا سورەتا {سبح اسم ربك الأعلى} خوینیت ، و د ركعەتا دوویێ دا سورەتا {هل أتاك حديث الغاشية} خوینیت ، یان سورەتا (ق) د ركعەتا ئێكێ دا خوینیت ، وسورەتا (قمر) د ركعەتا دوویێ دا خوینیت ، وهەردوو شێواز حەدیسێن ڕاست یێن پێ هاتی ژ پێغەمبەری (صلى الله عليه وسلم) .

---

4 : ئەگەر نڤێژا جەژنێ ژ دەست مروڤی چوو چ دەم نین تو تێدا بكەی ئەو دەمە نەبیت ئەو دەمێ نڤێژا جەژنێ تێدا دهێتە كرن.

6. ئەگەر ئەینی و جەژن کەتە د ئێك ڕۆژێ دا ، دێ نڤێژا جەژنێ هێتە کرنێ و هەر وەسا دێ نڤێژا ئەینیێ ژی هێتە کرنێ ، هەروەکی دبیت بەلگە ل سەر سەرڤەیا حەدیسا یا نوعمانێ کورێ بەشیری ئەوا کو ئیمام موسلمی د صەحیحا خۆە دا ڤەگوهاستی ، بەلێ هەر کەسەکێ ئامادە بیت ل گەل ئیمامی ل نڤێژا جەژنێ دا ئەگەر بڤێت بلا ل گوتارا ئەینیێ ئامادە بیت ، و ئەگەر بڤێت بلا نڤێژا نیڤرۆ بکەت .[5]

7. و ژ ئەحکامێن نڤێژا جەژنێ یە کۆ ئەو ل نك گەل زانایان ئەگەر مروڤ هات بۆ جهێ نڤێژا جەژنێ بەری ئامادە بوونا ئیمامی ئەو دێ روینیت خوار و دوو رکاعەت سونەت ناکەت ، چنکو پێغەمبەری (صلى الله عليه وسلم) نڤێژا جەژنێ دوو رکاعەت کرن و چ سونەت نە ل بەری وێ و نە ل پشتی وێ نەدکرن.

بەلێ بۆچونا هندەك زانایان وەساییە کۆ ئەگەر مروڤ هات (جهێ نڤێژا جەژنێ) بلا نە روینیت خوار هەتا دوو رکعەت سونەت بکەت ، چنکو جهێ نڤێژا جەژنێ مزگەفتە ،

---

5 : ئەگەر ڕۆژا ئەینیێ و جەژنێ کەتە دئێك ڕۆژێ دا ، و ئەگەر مروڤ ئامادەی نڤێژا جەژنێ بی ، دروستە نڤێژا خۆە یا نیڤرۆ ل مال بکەت و دروستە ژی بچیتە خوتبێ ، بکەیفا خۆەیە.

ب دەليلێ كۆ يا د حەيزێ دا بيت يا هاتى پاشڤه لێ دان ژ جهێ نڤێژا جەژنێ ، ڤێجا بۆ جهێ نڤێژا جەژنێ خۆجه دبيت حوكمێ مزگەفتێ ، ڤێجا ئەڤه بەلگه و دەليله كۆ ئەو مزگەفته ، ئەگەر نه مزگەفت با ئەحكامێن مزگەفتێ بۆ خۆجه نەدبين ،

و ل سەر ڤێ چەندێ (ئەڤ چەنده) دچيته بن گوتنا پێغەمبەرى يا گشتى (صلى الله عليه وسلم) : «إذا دخل أحدكم المسجد فلا يجلس حتى يصلي ركعتين» .

ڕامان ((ئەگەر ئێك ژ هەوه هات دمزگەفتێ ڤه بلا نه روينيت خوار هەتا دوو ركعەت سونەت بكەت)) .

ڤێجا سەبارەت نەكرنا سونەتێن پێغەمبەرى (صلى الله عليه وسلم) بەرى وێ و پشتى وێ ئەڤه ژبەر هندێ بى ئەگەر ئاماده ببا دا دەست ب نڤێژا جەژنێ كەن .

ژبەر هندێ خۆجه دبيت بۆ جهێ نڤێژا جەژنێ سونەتا چوونا دمزگەفتێ ڤه سلاڤا مزگەفتێ (تحيه المسجد) هەر وەكى خۆجه دبيت بۆ هەمى مزگەفتان ، ڤێجا ئەگەر مه ئەو حەديسەگرت و كره بەلگه كۆ مزگەفتا جەژنێ چ سونەت نين دا بێژين : بۆ

مزگەفتا خوتبێ ژی چ سونەت نینن چنكو پێغەمبەری (صلى الله عليه وسلم) دەمێ ئامادەی مزگەفتا ئەینیێ ببا دا گوتارێ خوینیت پاشی دا دوو ركعەتا كەت ، پاشی دا چیت و دا سونەتێن خوتبێ ل مال كەت ، و چ سونەت نەل پشتی وێ و نە ل بەری وێ نەدكرن (د مزگەفتێ ڤە) .

و ئەوا ڕاست و دروست ل نك من مزگەفتا جەژنێ دێ دوو ركعەت سونەت سلاڤا مزگەفتێ كەی (تحية المسجد) ، و ل گەل ڤێ چەندێ هندەك ژ مە نەكەتە كێماسیی بۆ هندەكا ل سەر ڤی بابەتی.

چنكو بابەتەكە زانا یێن جیاواز بین تێدا و چێنا بیت بكەینە كێماسی هندەك ژ مە بۆ هندەكا ل وان بابەتێن جیاوازی تێدا هەین ئیللا ئەگەر دەلیل و بەلگەكێ گەلەك ئاشكرا و دیار هەبیت ، ڤێجا هەر كەسەكێ سونەتێ بكەت(یا جەژنێ) ئەم ئینكار و كێماسیێ ل سەر وی ناكەین ، و یێ روینیت و نەكەت ئەم ئینكار و كێماسیێ ل سەر وی ژی ناكەین .

8. ژ ئەحکامێن رۆژا جەژنا رەمەزانێ یە کۆ زەکاتا سەر فترا تێدا فەرز دبیت ، بێ گومان پێغەمبەری (صلى الله عليه وسلم) یێ ئەمر کری کۆ بەری نڤێژا جەژنێ بدەیی(زەکاتا سەر فترا) ، و هەروەسا دروستە بەری ڤێ (جەژنێ) ب رۆژەکێ یان ب دوو رۆژا بدەیی ژبەر گوتنا عبداللە یێ کورێ عومەری (ئەوا) د صەحیحا بوخاری دا (خودێ ژ وی و بابێ وی رازی بیت) «وكانوا يعطون قبل الفطر بيوم أو يومين»

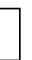
راماں ((وانا زەکاتا سەر فترا ددان بەری جەژنا رەمەزانێ ب رۆژەکێ یان ب دوو رۆژان)) .

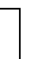
و ئەگەر پشتی نڤێژا جەژنێ دا جهێ زەکاتا سەر فترێ ناگریت ژبەر حەدیسا عبداللە یێ کورێ عەباسی (خودێ ژ وی و بابێ وی رازی بیت) «من أداها قبل الصلاة فهي زكاة مقبولة، ومن أداها بعد الصلاة فهي صدقة من الصدقات»

ڕامان ((هەر كەسەكێ بەری نڤێژا جەژنێ بددەت ئەڤە ئەو زەكاتە یا قەبیلە ، و هەر كەسەكێ پشتی نڤێژا جەژنێ بددەت ئەڤە خێرەكە ژ خێرا (خێرەك ئاساییە نابیت زەكاتا سەر فیترا)) .

ڤێجا یا حەرامە ل سەر مروڤی كۆ ئەو زەكاتا سەر فترێ گیرۆ بكەت ژ نڤێژا جەژنێ ، ڤێجا ئەگەر گیرۆ كر بێ عوزر ئەڤە زەكاتەكە ناهێتە قەبیل كرنێ ، ئەگەر یێ خودان عوزر بیت وەكی یێ د سەفەرێ دا و چ ل نك نەبیت ژێ بدەت یان كەسەك نەبیت زڤریت بال ویڤە دا بدەتێ ، یان كەسەكی خۆە هێلابیت ب هیڤیا مالا خۆە ڤە كۆ

ئەو زەكاتێ بددەت و هەروەسا وانا ژی خۆە هێلا بیت ب هیڤییا ویڤە (ئەو زەكاتێ بدەت) ، ئەڤە دێ زەكاتێ دەت كا كەنگی ئەو بۆ وی یا ب ساناهیی بیت ، خۆ ئەگەر پشتی جەژنێ ژی بیت ، چنكو ئەو یێ خودان عوزرە .

9. هندەك خەلك پیرۆز باهیێ ل هندەكا دكەن ، بەلێ پا هندەك ژ تشتێ حەرام دڤێ چەندێ دا رۆیددەن ئەڤا كۆ ل نك گەلەك خەلكی رۆیددەن ، دەمێ كۆ زەلام دچن د مالأن ڤە دچنە دەستێ ژنێن بێ ستار بییێ ئامادە بوونا مەحرەمان [6] ، و ئەڤ چەندا هەنێ خرابینە ، هندەك ژ وان ل سەر هندەكانە .

و د بینین هندەك خەلك درەڤن ژ وان كەسێن رێگریا خەلكی دەكەن ژ چوونا دەستی وان یێن نە مەحرەم بۆ وی ، ئەو خەلكە زوردارن نە ئەو زوردارە [7]

و برِینا مروڤانیێ ژ وانایيە نە ژ وی یە ، بەلێ ل سەر وی پێدڤی یە بۆ وانا دیار بكەت و بەرێ وانا بدەت بۆ پرسیار كرنا كەسێن جهێ باوەرییێ ژ زانایان دا كۆ خۆجە ببن و گومان نەمینیت ، و هەروەسا نیشا وان بدەت كۆ ئەو تۆرەنەبن تنێ ب ئەگەرێ دیڤ چوونا عەدەتێن باب و باپیران ، چنكو ئەو(عەدەتە) حەرامی حەلال ناكەن و

---

6 : مەحرەم ئەو كەسەنە ئەوێن نێزیكی وێ كۆ حەرامە ئەو شویی ب وان بكەت وەكی بابی و برایی .....

7 : ئەو خەلكێ ژ وی درەڤن زوردارن ئەو نە زوردارە ئەو كەسێ دبێژیت نەچنە دەستێ وان ژنێن بۆ هەوە نەحەلال .

هەروەسا حەلالی ژی حەرام ناکەن ، و بۆ وانا دیار بکە ئەگەر وانا ئەڤ تشتە کر ئەو دێ وەکی وان بن ئەوێن خودێ گوتنێن وان بەحسێ وانا کری

{وَكَذَلِكَ مَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِى قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ إِلاَّ قَالَ مُتْرَفُوهَآ إِنَّا وَجَدْنَآءَابَآءَنَا عَلَى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىءَاثَارِهِم مُّقْتَدُونَ}(سورة الزخرف 23) .

ڕامان ((و ئاها بڤی ڕەنگی بەری تە بۆ چ گوندا پێغەمبەرەك مە نە هنارتیە وانا ژ سزایێ مە بترسینیت ، ئیللا ئەوێن دەست هەلادار و زەنگینان دگوتن مە باب و باپیرێن خۆە ل سەر دینەکی و عیبادەتەکی دیتبین و ئەم ژی دێ ل دیڤ وان چین و چاڤ ل وان کەین)).

و هندەك خەلکی بخۆە یێن کرین عەدەت دەرکەڤن بچن بۆ گۆرستانێ ل ڕۆژا جەژنێ دا و پیرۆز باهیێ ل خودانێن قەبرا (مری یا) بکەن ، و مریان چ پێتڤی ب پیرۆز باهیێ نینە ، نە ئەو ب ڕۆژی بین و نە وانا نڤێژێن شەڤێ(تەراویح) دکرن.

سەرەدانا گورستانێ نە تایبەت کری یە ب ڕۆژا جەژنێ ڤە ، یان ب ڕۆژا ئەینیێ ڤە ، یان هەر ڕۆژەکا دی یا هەبیت ، بێ گومان یا ژ پێغەمبەری (صلى الله عليه وسلم)

خۆجە بی کۆ سەرەدانا گورستانێ یا کری د شەڤێ دا ، هەر وەکی د حەدیسا عایشایێ (خودێ ژێ رازی بیت) د صەحیحا موسلم دا هاتی «زوروا القبور فإنها تذكركم الآخرة» ئانکو ((سەرەدانا گۆرستانان بکەن چنکو ئەو دێ بیرا هەوە و ئاخرەتێ ئینیت)).

خۆە ئەگەر هندەکا (ئەڤ چەندە) یێ گرێ دا ب وێ چەندێ ڤە یێ دلێ وی ڕەق بیت و نەیێ دویر بیت ، چنکو پێغەمبەرێ خودێ (صلى الله عليه وسلم) ئەگەرێ ئەمر کرنا چوونا سەر گۆرستانان کر بیر ئینان بۆ ئاخرەتێ ، ڤێجا هەر گاڤەکا ئەم ل ئاخرەتێ دویر کەتین دا چین سەر گۆرستانان ، بەلێ پا ئەز نزانم کێ ئەڤ چەندە گوتی یە ژ زانایان ، ئەگەر گوت بن ژی دا بۆ چەند روویی و شێواز هەبن.

سەرەدانا گۆرستان ژ عیبادەتانە ، و عەدەت دروست نابیت هەتا ل گەل شەریعەتی

ب گونجیت د شەش كاران دا ژوانا دەم ، تایبەت نەكری یە پێغەمبەرێ خودێ (صلى الله علیه وسلم) سەرەدانا گۆرستانان د ڕۆژا جەژنێ دا ، ڤێجا نە یا پێدڤی یە تایبەت بكەی ب ڕۆژا جەژنێ ڤە .

10. ئەو تشتێ ل ڕۆژا جەژنێ دا دهێت كرن چوونا سەر و ستوییێ زەلامان ، هندەك ژ وان دچنە سەرو ستوییێ هندەكان ، ئەڤە چ تێدا نینە ، و ماچیكرنا وان ژنێن مەحرەم[8] ژی چ تێدا نینە ، بەلێ پا زانایان ئەو یا مەكروه[9] كری ئیللا د دەیكێ دا نەبیت زەلام سەرێ وێ یان ئەنیا وێ ماچی بكەت و هەروەسا بۆ كچێ ژی ، ژبلی دەیكێ و كچێ ژ مەحرەمان و خۆە دویر بكەن ژ ماچی كرنا هەردوو ئالەكان ، ئەڤ چەندە یا ب سلامەت ترە.

8 : ئەوێن بۆ مروڤی حەلال وەكی دەیك و ژن و كچا مرڤی...

9 : مەكروه : ئەوە ئەگەر تو وی تشتی نەكەی باشترە لێ ئەگەر تە كر چ ل سەر تە نینە

11. و یا هاتی دانان بۆ وی كەسێ دەردكەفیت بۆ نڤێژا جەژنێ ئەو د رێكەكێ را دەركەفیت و درێكەكا دیترا بزڤریت وەكی چاڤ لێكرنەكێ یە بۆ پێغەمبەرێ خودێ (صلى الله عليه وسلم) و نابیتە سونەت ئەڤ سونەتە ل غەیری وێ ژ نڤێژان [10] ، نە ل نڤێژا ئەینیێ و نە ل غەیری نڤێژا ئەینیێ ، بەلكی یا تایبەت كری یە ب جەژنێ ڤە ، و هندەك ژ زانایان ئەڤێ چەنداهەنێ دبینن دروست د نڤێژا ئەینیێ ، بەلێ پا یاسا و بنیات (ئەڤەیە) : «أن كل فعل وجد سببه في عهد النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ولم يفعله فاتخاذه عبادة يكون بدعة من البدع»

ئانكو :((هەر كارەكێ ئەگەرێ وێ هاتبیتە دیتن و زانین ل سەر دەمێ پێغەمبەری دا (صلى الله عليه وسلم) و وی نەكر بیت ، ڤێجا گرتن و كرنا وێ بخۆە بكەنە عیبادەت (ئەڤ چەندە) دبیت بیدعەك ژ بیدعان [11])) .

---

10 : ئەڤ سونەتە بەس بۆ نڤێژا جەژنێ یە نە بۆ نڤێژێن دیترە.

11 : بیدعە: هەر تشتێ نوی دەركەتی بدەنە پال دینی ڤە و چ دەلیل و بەلگێن شەرعی ل سەر نەبن دێ كرنا وێ بیتە بیدعە .

ئەگەر هاتە گوتنێ : حیكمەت و ئەگەر چی یە ژ گهورینا رێكێ ؟

بەرسڤ/ چاڤ لێكرنەكە بۆ پێغەمبەرێ خودێ (صلی الله علیه وسلم) {وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلاَ مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللهُ وَرَسُولُهُ أَمْراً أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَن يَعْصِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالاً مُّبِيناً} (سورةالأحزاب 36)

ڕامان ((بۆ چ باوەردارێن زەلام و ژن حەلال نی نە ، دەمێ خودێ و پێغەمبەرێ وی (صلی الله علیه وسلم) بریارەكێ بدەن ئەو بكەیفا خۆە بن ب خۆە تشتەكێ دی هەلبژێرن ، و هەر كەسەكێ بێ ئەمرییا خودێ و پێغەمبەرێ وی (صلی الله علیه وسلم) بكەت ، ئەو یێ ب سەردا چووی ب سەرداچوو نەكا دیار و ئاشكرا)).

دەمێ پرسیار ژ عایشایێ(خودێ ژێ رازی بیت) هاتیە كرن : بۆچی ژنێن دحەیزێ دا ڕۆژیێن خۆە قەزا دكەن ئەوێن ژێ چووین ل دەمێ بێ نڤێژیێ دا و نڤێژێن خۆە قەزا ناكەن ؟ عایشایێ(خودێ ژێ رازی بیت) گوت «كان یصیبنا ذلك فنؤمر بقضاء الصوم، ولا نؤمر بقضاء الصلاة»

ئانكو :((دا ئەم توشی ڤێ چەنداهەنێ بین(دا كەفین د حەیزێ دا) دا فەر مان ل مە هێت كرنێ ب قەزا كرنا ڕۆژی یا ، و فەرمان ل مە نەد هاتە كرنێ ب قەزا كرنا نڤێژا))، ئاها ئەڤە حیكمەتە.

و هندەك زانایان ئەگەرا وێ كر بۆ دیار كرنا ئەڤێ دروشمی د سیكێن موسلمانادا.

و هندەك زانایان ئەگەرا وێ كر ژبەر هندێ كۆ هەردوو رێك بۆ وی ببن شاهد ل ڕۆژا قیامەتێ .

و هندەك ژ وان گوتن ژبەر كۆ دا خێر و صەدەقا سەر فەقیرو هەژاران بلاڤ كەت د رێكا دووێ دا . خودێ پتر دزانیت .

پرسیار ل شێخێ بەرێز هات کرنێ : حوکمێ نڤێژا جەژنێ چی یە؟ و شێوازێ کرنا وێ چەوانە؟ و هەروەسا مەرج و دەمێ وێ کەنگی ییە ؟

شێخێ بەرێز ب ڤێ گوتنا خۆە بەرسڤ دا / گوتنا ڕاست و دڕوست ژ گوتنێن زانایان(ئەوە) کۆ نڤێژا جەژنێ فەرزو عەینە ل سەر زەلامان ، چنکو پێغەمبەرێ خودێ (صلى الله عليه وسلم) فەرمان پێ کر و پێ بەردەوام بی ل سەر کرنا وێ ، هەتا فەرمان ل وان کچێن بالغ ئەوێن ب ستارە د مال دا دکرن و فەرمان ل ژنێن د حەیزا دا دکرن کۆ دەرکەڤن بۆ نڤێژا جەژنێ و فەرمان ل وان ژنێن د حەیزا دا کۆ ئەو خۆە ڤەدەرکەن ژ جهێ نڤێژێ ، و ئەگەر ژ دەست مروڤی چوو ئەو وێ قەزا ناکەت چنکو ئەو نڤێژەك خودان کومکەرە [12] .

ڤێجا ئەگەر ژ دەست چوو ناهێت قەزا کرنێ نە وەکی نڤێژا جەژنێ یە ئەگەر ژ دەست چوو ناهێت قەزا کرن ، بەلێ پا نڤێژا ئەینیێ یا ل دەمێ نیڤرۆ دا ڤێجا دەمێ نڤێژا ئەینیێ ژ دەست مروڤی دچیت داخاز ژ مروڤی تێت کرنێ ئەو نڤێژا نیڤرۆ بکەت . بەلێ نڤێژا جەژنێ د دەمێ وێ دا چ نڤێژێن دیتر نینن

---

12 : موسلمان هەمی کوم دبن بۆ کرناوێ یان ب ڕامانا هندێ کۆ ئەو بتنێ بجەماعەت تێت کرنێ.

ژبلی نڤێژا جەژنێ ، ئەگەر ژ دەست مروڤی چوو ناهێتە قەزا كرن ، و چ پێ گوهۆرك (بدل) نین پێش ویڤە بكەی .

بەلێ یا دڕوست تێدا : چەوانی یا وێ دێ تەكبیرا ئیحرامێ كەت(الله أكبر ا دەست پێكێ دەمێ دچی دنڤێژێ دا) ، و دێ داخازێ كەت و نڤێژێ پێ ڤەكەت ، پاشی دێ شەش تەكبیراتێن دیتر دەت ، پاشی دێ سورەتا فاتیحێ خوینیت و ل گەل وێ سورەتا (سبح) یان سورەتا (ق) د ركعەتا ئێكێ دا ، و دركعەتا دووێ دا ئەگەر ژ سوجدێ رابی دێ رابیت بێژیت الله أكبر ، وپاشی دێ پێنج تەكبیراتێن دیتر دەت پشتی رابینا وی ، وپاشی دێ سورەتا فاتیحێ و سورەتەك دی خوینیت ، ڤێجا ئەگەر دركعەتا ئێكێ دا سورەتا(سبح) خواند و د یا دووێ دا سورەتا «الغاشية» ، و ئەگەر د یا ئێكێ دا سورەتا (ق) بخونیت و ل یا دووێ دا سورەتا «اقتربت الساعة وانشق القمر» بخونیت .

حەحد و سوپاسی بۆ خودێ بیت كۆ وی هێز و شیان دایی مە بۆ تمام كرنا ڤێ ناما پر ب مفا ، دوعا ژ خودێ دكم مە شارەزا بكەت د دینێ خۆە دا و بەردەوامیێ بدەتە مە ل سەر رێك و رێبازا ڕاست و دڕوست هەتا مرن ب سەرمەدا بهێت و ئەم ل سەر وێ رێك و رێبازێ بین .

وصلَّى الله وسلَّم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

ب دویماهیك هات : ل ئێڤارا ئێك شەمبێ

ب وەرگێرانا برایێ هەوە : هوار بەرواری

ل 17 رەمەزانێ

ل سالا 1441ھ